

Četba textů filosofických

Filosofické spisy jsou několikerého druhu a mají nestejnou filosofickou důležitost. Dobře napsaný filosofický spis dovoluje zkušenému čtenáři, také filosofovi, poměrně rychlou předběžnou orientaci, jakmile je možno najít některé z centrálních míst. Dobré přečtení takového místa nebo několika takových míst totiž zkušenému mysliteli dovolí si ostatek zhruba domyslet. To vůbec neznamená, že by to takový sebezkušenější čtenář byl schopen naspat sám, ale provedení nějaké myšlenky je třeba důsledně odlišovat od té myšlenky samotné. Sebelepší myšlenka může zapadnout, protože nebyla dost dobře provedena, ale nepřestává tím být vynikající myšlenkou, čekající na nějaké lepší provedení. A naopak vynikající provedení nějaké problematické, nepevné nebo pochybné myšlenky jí nemůže dodat skutečné přesvědčivosti, nýbrž může nás v nejlepším případě okouzlit, zmást, přemluvit, udělat z nás hlupce. Vynikající myšlenka ovšem může být také vynikajícím, ale nesprávným způsobem provedena. To pak často vede k zavržení myšlenky samé, když je rozpoznána nesprávnost jejího provedení. Už z této úvahy vyplývá dvojí: je třeba pozorně číst filosofický text, aby nám neunikla žádná vynikající myšlenka, i když autor je užvaněný a je třeba přečíst stovky stran, abychom objevili několik zlatých zrněk. Takovou myšlenku, která funguje ovšem jako relativní invariant, musíme pak provést a rozvést sami po svém. A u mimořádných myslitelů je třeba sledovat i u relativně nepřiliš významných myšlenek jejich souvislost s celkem, neboť ve speciálním autorově kontextu se jim může dostat takové důležitosti, jakých na první pohled nemají a ani mít nemohou.

(Praha, 940610-1.)